

7. **Гроф С.** Структура наукових революцій / С. Гроф // Перехід – 2002. – Вип. 4. – С. 11–18.
8. **Кюнтцель С.** Эволюционное моделирование и критический реализм / С. Кюнтцель // Вопросы экономики. – 2009. – № 1. – С. 101–118.
9. **Лебедев М. В.** Перспективы современных концепций надежности знания / М. В. Лебедев // Вопросы философии. – 2007. – № 11. – С. 119–132.
10. О взаимоотношении детерминизма и принципа причинности в физике / М. Э. Омеляновский; В. В. Казютинский, К. А. Мамчур, Ю. В. Сачков и др. // Спонтанность и детерминизм ; ин-т философии РАН. – М. : Наука, 2006. – С. 7–15.
11. **Пригожин И.** Творящая натура: Детерминизма нет ни в обществе, ни в природе / И. Пригожин // Эксперт. – 2000. – № 48 (260). – С. 72–73.
12. **Раджабов О. Р.** Проблема «парадигмы» в научном познании и философской онтологии / О. Р. Раджабов // Соц.-гуманит. знания. – 2009. – № 5. – С. 303–312.
13. **Сачков Ю. В.** Вероятность как загадка бытия и познания / Ю. В. Сачков // Вопросы филос. – 2006. – № 1. – С. 80–94.
14. **Сунцова О. О.** Методологічні та теоретичні засади фінансової науки: ретроспективний аналіз / О. О. Сунцова // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3 (93). – С. 9–16.
15. **Фарман И. П.** Конструктивизм как направление. Формирование метода и перспективы / И. П. Фарман // Философские науки. – 2008. – № 3. – С. 35–46.
16. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Голов. ред. УРЕ, 1986. – 453 с.
17. **Целищев В. В.** Неопределенность в самой точной из наук: континуум-гипотеза и аксиома конструируемости / В. В. Целищев // Философия науки. – 2002. – № 4. – С. 39–53.

Надійшла до редколегії 4.01.2012

УДК: 368.01+083.77

Л. Г. Лернер

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА ЗАРУБІЖНИМИ РЕЙТИНГОВИМИ АГЕНТСТВАМИ

Проаналізовано основні існуючі методології рейтингового аналізу страхових компаній, застосовувані зарубіжними та вітчизняними рейтинговими агенціями. З огляду на проведений аналіз розроблено пропозиції для модифікації існуючої в Україні системи рейтингових оцінок.

Ключові слова: рейтинг, рейтингове агентство, страхова компанія, рейтингова оцінка, аналіз.

Проанализированы основные существующие методологии рейтингового анализа страховых компаний, применяемые зарубежными и отечественными рейтинговыми агентствами. С учетом проведенного анализа разработаны предложения для модификации существующей в Украине системы рейтинговых оценок.

Ключевые слова: рейтинг, рейтинговое агентство, страховая компания, рейтинговая оценка, анализ.

The article analyzes the main existing methodology of the rating analysis of insurance companies used by foreign and domestic rating agencies. Proposals to modify existing in Ukraine rating system developed.

Key words: rating, rating agency, insurance company, rating estimation, analysis.

В умовах жорсткої конкуренції між страховими компаніями зі страхування життя для прийняття економічно обґрунтованих рішень щодо співпраці зі страховими компаніями клієнти потребують об'єктивної інформації про їх фінансовий стан. Для отримання такої інформації необхідна класифікація страхових компаній, яка може здійснюватись за їх рейтингами. Рейтинги страхових компаній дають змогу будь-якому клієнту порівнювати та оцінювати фінансовий стан страхових компаній без проведення самостійного аналізу їх діяльності.

Актуальною проблемою є аналіз існуючих систем рейтингової оцінки (вітчизняних та зарубіжних) та розробка на цій основі адекватної рейтингової оцінки страхових компаній, яка б відповідала сучасним реаліям ринку.

Метою даного дослідження є аналіз існуючих систем рейтингової оцінки та оцінка їх адекватності та співставності, а також розробка на цій основі пропозицій щодо вдосконалення національної системи рейтингової оцінки страхових компаній.

Дослідженнями за даною темою займалось багато вчених із різних країн світу. Представниками міжнародної наукової спільноти є Ф. Бейтс, П. Блек, М. Петі [1; 2], які аналізують різні підходи, застосовувані як вітчизняними, так і міжнародними рейтинговими агентствами, та порівнюють застосовність цих підходів на різних національних ринках.

М. М. Александрова [5] зазначає, що основними показниками під час визначення рівня надійності страхової компанії є платоспроможність і фінансова стійкість. Фінансова стійкість, своєю чергою, розглядається з таких основних позицій як: вірогідність недостатності коштів у будь-якому періоді; фінансова стійкість страхового фонду, рентабельність всієї діяльності страхової компанії. Проте даний автор фактично не враховує якісні показники діяльності страхової компанії, а також показники її платоспроможності з огляду на ситуацію на національному ринку.

Л. В. Шірінян [6; 7] пропонує методіку рейтингової системи оцінки страхових компаній України. В основу покладено шкалу оцінок, яка складається з 4 груп показників: 1) абсолютні показники діяльності; 2) показники платоспроможності; 3) показники ділової активності; 4) показники фінансової стійкості. Загальна кількість показників становить близько 90. При цьому автор пропонує окремо аналізувати показники фінансової і страхової діяльності страхової компанії. Запропонована шкала рейтингової оцінки може бути покладена в основу розробки принципово нової системи рейтингової оцінки з урахуванням як національного, так і світового досвіду. Та, незважаючи на це, цю методіку неможливо визнати досконалою, оскільки:

- по-перше, вона є універсальною для страхових компаній, які надають послуги з ризикових видів страхування, та для компаній, котрі займаються страхуванням життя, що є неправомірним з огляду на специфіку їх діяльності;

- по-друге, при визначенні показників платоспроможності не враховуються особливості страхового бізнесу, зокрема, не розглядаються взагалі показники фактичної та нормативної платоспроможності, які є специфічними показниками, характерними лише для страхових компаній;

- по-третє, група показників фінансової стійкості, наведена цим дослідником, є громіздкою та незрозумілою;

- по-четверте, хоча Л. В. Шірінян зазначає, що «основою побудовання запропонованого рейтингу є загальнодоступна й опублікована звітність страховика та інформація, що міститься у звітах аудиторів та довідках до фінансової звітності», все ж таки для визначення рейтингу за цією методикою самої лише публічної звітності явно недостатньо.

Н. М. Внукова [9] виокремлює такі вимоги до побудови рейтингу: «системність, досягнення балансу між взаємодією компанії в системі, а також їх

взаємозв'язок із зовнішнім середовищем, включення в систему зворотного зв'язку, адекватне відображення якісних особливостей розвитку самої системи». З метою забезпечення об'єктивної комплексної оцінки діяльності страхової компанії до методики побудови рейтингу мають бути включені показники, які характеризують різні сторони діяльності страховика. Досліджуючи сучасний стан рейтингування в Україні, Н. Внукова сформулювала причини недостовірності рейтингів, а саме: дефіцит достовірної вхідної інформації, застосування неправильної методики, відсутність уніфікованої системи показників.

О. В. Козьменко [11] та Чурінова І. О. [12; 13] досліджують використання економетричних та статистичних методів і бейтсівського аналізу в процесі розробки рейтингової оцінки фінансових інститутів. Дана методика знову ж таки використовує тільки кількісні показники, проте мінімізує суб'єктивний фактор дослідника та дає найбільш математично аргументовану та виважену оцінку.

Провідними міжнародними рейтинговими агентствами у сфері страхування в наш час вважаються Standard & Poor's, Moody's Investor Service, A. M. Best, Fitch IBCA. На думку Л. Шірінян [6, с. 153], до провідних рейтингових агентств із міжнародним статусом належать Standard & Poor's, A. M. Best, Duff \$ Phelps, Moody's Investor Service та Weiss Research. Автор не внесла до переліку рейтингових компаній добре відому англо-американську компанію Fitch IBCA, що спеціалізується на оцінці фінансової стійкості страхових компаній [1].

Більшість рейтингових агенцій головним чином аналізують кількісні показники. Оцінка якісних параметрів виконується на основі експертних методів, тобто є фактично суб'єктивною. Порівняльна характеристика показників, використовуваних найбільш відомими зарубіжними агентствами, наведено в таблиці.

Таблиця 1

Показники, використовувані міжнародними рейтинговими агентствами в разі рейтингування компаній зі страхування життя [3]

A. M. Best	Standard & Poor's	Moody's	Fitch Ratings
1) Рентабельність; 2) платоспроможність; 3) структура капіталу; 4) динамічність активів; 5) диверсифікація ризику; 6) залежність від перестраховування та його якості; 7) інвестиційна діяльність; 8) формування резервів; 9) якість управління; 10) ринкова позиція.	1) Оцінка оточення страховика та його позиції; 2) управління і стратегія діяльності; 3) аналіз операційної діяльності; 4) операційна діяльність; 5) адекватність власного капіталу; 6) адекватність резервів; 7) динаміка грошових потоків; 8) еластичність фінансової політики.	1) Аналіз конкурентної ситуації й оточення; 2) специфіка діяльності; 3) структура інвестиційного портфеля та профіль ризику; 4) ризик-менеджмент; 5) ціноутворення й андеррайтинг; 6) управління активами й пасивами; 7) перестраховування; 8) фінансова політика; 9) якість управління.	1) Оцінка прибутку компанії; 2) аналіз фінансових показників; 3) капіталізація компанії; 4) інвестиційний ризик та ризик активів; 5) специфіка компанії та управління ризиками; 6) якість управління активами/пасивами та ліквідністю; 7) статистика галузі та операційне середовище.

Проаналізуємо методику зарубіжної рейтингової оцінки на прикладі методики Fitch Ratings [14]. Британське рейтингове агентство використовує низку кількісних та якісних показників:

1) Специфіка галузі та операційне середовище дозволяє оцінити характер загальних ризиків, притаманних галузі. Ключові фактори кредитоспроможності страхової компанії за даною методологією – це конкурентна перевага та ринковий попит на послуги компанії, актуарне ціноутворення та складнощі з резервуванням, використанням гарантій та регулятивні питання.

2) Специфіка окремої компанії та управління ризиками. Fitch вважає, що рівень конкурентних переваг, якими володіє компанія, є найважливішим рейтинговим показником. Також дане агентство оцінює діяльність кожної компанії з огляду на структури її ризиків та якість управління ними.

3) Характеристики компанії, які враховуються при аналізі, досить суттєво впливають на її рейтинг. Це, перш за все, структура власності компаній, специфіка діяльності та управління, а також медіанні коефіцієнти фінансових показників. Медіанні коефіцієнти – це розроблена спеціалістами Fitch Ratings шкала цільових рівнів для кожного фінансового коефіцієнта, який визначає його вагу в загальному рейтингу.

4) Фінансові показники оцінюються на основі ринкових норм, рейтингових орієнтирів, результатів за попередніми періодами та очікувань, розроблених агентством. Сюди входить низка показників, серед яких показники капіталізації, інвестиційного ризику та ризику активів, показники, що характеризують управління активами та пасивами страхової компанії та фінансові показники рентабельності та оцінки прибутку.

Якісний аналіз є найбільш суб'єктивним, проте одним із найважливіших етапів аналізу компанії зарубіжними агентствами, адже це дає загальне уявлення про компанію та середовище, в якому вона перебуває, а також створює базу для подальшої інтерпретації отриманих значень кількісних показників.

В Україні діють чотири офіційні рейтингові агентства: Кредит-Рейтинг, Експерт-Рейтинг, Рюрик та ІВІ-Рейтинг. За основу методик рейтингових агентств взята модель, затверджена розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 3 755 від 17 березня 2005 року, але з відповідним удосконаленням (Держфінпослуг). Порівняльна характеристика показників, використовуваних вітчизняними рейтинговими агентствами, наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Показники, використовувані вітчизняними рейтинговими агентствами в разі рейтингування компаній зі страхування життя [15]

Кредит-Рейтинг	Експерт-Рейтинг	Держфінпослуг
1) Кредитоспроможність; 2) ефективність діяльності; 3) керування ризиками; 4) лояльність до клієнтів і репутація на ринку.	1) Ринкові позиції і зовнішні чинники; 2) характеристики страхового портфеля; 3) фінансові потоки; 4) інвестиційна стратегія; 5) діловий потенціал і якість управління.	1) Платоспроможність; 2) стан та структура активів (ліквідність, стан дебіторської заборгованості); 3) стан та структура капіталу (зміни у капіталі, ризиковість складових елементів капіталу); 4) залежність від перестраховування; 5) інвестиційна діяльність (дохідність, ризиковість інвестицій); 6) ризики діяльності.

Як ми бачимо, методика Держфінпослуг взагалі не враховує якісні чинники, і тільки РА «Кредит-Рейтинг» [16] у своїй оцінці враховує ставлення до клієнтів та ділову репутацію компанії.

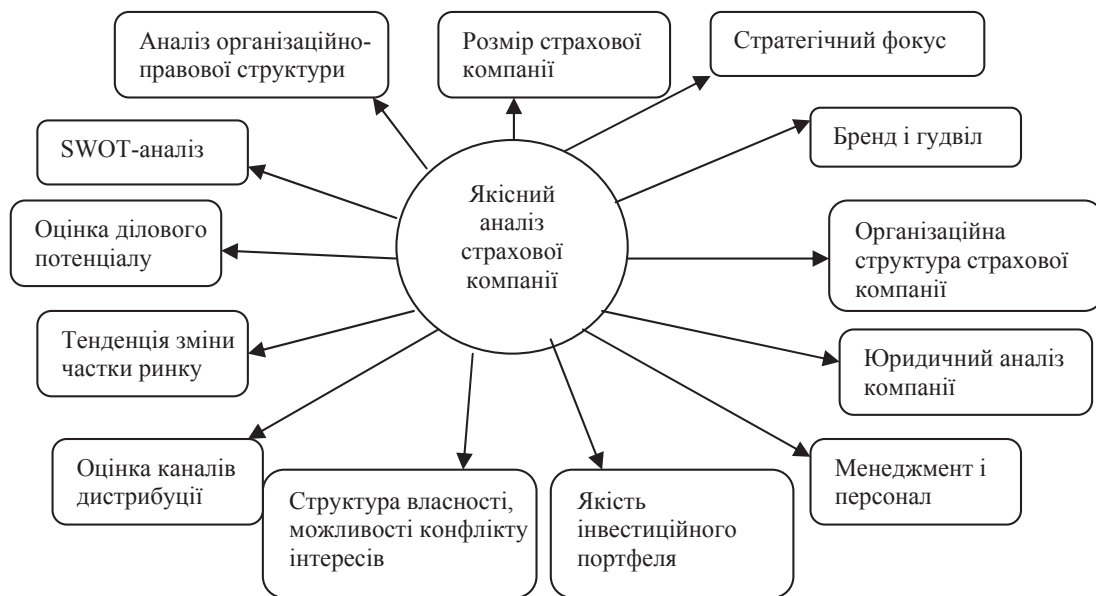
Для більш точного порівняння необхідно детальніше розглянути показники та принципи, які використовуються в різних системах рейтингової оцінки страховиків.

Перш за все розглянемо методику на прикладі вітчизняного рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг». Для побудови рейтингу фінансової стійкості страхової компанії РА «Кредит-Рейтинг» використовує такі критерії та показники:

1) Аналіз стану страхової галузі починається з аналізу ринку і конкуренції. Оцінюються стан та особливості механізму регулювання в галузі, законодавча база, загальний стан та динаміка ринку, клієнтська база та її платоспроможність,

фактична кількість фірм-конкурентів на ринку, особливості асортименту послуг, що надаються, прихильність клієнтів до даної компанії, монополізація ринку і т. ін.

2) Якісний аналіз компанії – це визначення схем взаємовідносин між власниками, керівниками та кредиторами компанії, побудова моделей співробітництва страхової компанії із органами державної влади, а також відповідність нормативно-правової бази компанії діючому законодавству України. Цей аналіз дозволяє оцінити стратегічну політику та гнучкість страхової компанії. Основні складові якісного аналізу страхової компанії показані на рисунку.

Рис. Складові якісного аналізу страхової компанії за методологією РА «Кредит-Рейтинг»

3) Кількісний аналіз компанії дає можливість оцінити кількісні аспекти діяльності страхової компанії, зокрема, достатність резервів, показники залежності (незалежності) від перестраховання, ліквідність, прибутковість, інвестиційний ризик, капіталізацію та фінансування.

Оцінка страхових компаній за методикою РА «Кредит-Рейтинг» заснована на реаліях ринку страхування України, проте не настільки широка, як методологія зарубіжних агенцій.

Після розгляду основних характеристик вітчизняної та зарубіжної методологій рейтингових оцінок страхових компаній можна зробити висновки про їх співпорівнянність, недоліки та можливості розробки на їх основі нової методології для страхового ринку України, яка була би співставна з міжнародними методологіями та відображала б реальну ситуацію.

Перш за все, розглянемо недоліки міжнародних рейтингових систем для оцінки національної страхової компанії. При оцінці специфіки галузі та операційного середовища міжнародні рейтингові агентства перш за все оцінюють зовнішні чинники ризику та несприятливі умови для компанії. Також оцінюються лояльність клієнтів до компанії та становище фірм-конкурентів. Проте не враховуються такі особливості національного ринку як політичні умови, нестабільність соціального середовища, відкритість та доступність інформації на ринку, що дає можливість клієнтам вільно обирати серед багатьох представлених на ринку страхових компаній, а для перестраховиків створює належні умови діяльності (адже вони значною мірою залежать від наявності даних щодо андеррайтингу та збитків

та про діяльність компанії-цедента). Також більшість міжнародних рейтингових агентств розробляє свої методології з урахуванням високого ступеня розвинутості страхового та фінансового ринків у регіоні. На даний час Україна не може похвалитися достатнім рівнем розвитку цих ринків, а отже, й дані щодо рейтингової оцінки будуть дещо викривлені [10].

Під час якісної оцінки страхової компанії особлива увага приділяється внутрішнім факторам ризику та можливості конфлікту інтересів між власниками її істотних часток. Оцінка цих показників, а також якості управління компанією, взаємовідносин між працівниками та керівництвом, між компанією та контрагентами потребує розгляду та аналізу внутрішньої інформації, яка недоступна більшості людей. До того ж, це дає змогу компаніям викривляти наявну ситуацію з метою підвищення власної рейтингової оцінки.

При кількісній оцінці компанії на основі міжнародної методології рейтингування основна увага приділяється стану активів, інвестиційному та операційному ризикам. Головний акцент робиться на інвестиційній політиці компанії, на її вмінні досягати балансу між ризиковістю та прибутковістю активів. Проте інвестиційним проектам на українському ринку властивий досить високий рівень ризику при дуже високому рівні прибутковості. Тому, аналізуючи склад та структуру активів з погляду на рівень ризику та інвестиційну дохідність на національному ринку, необхідно дещо змінювати медіанні коефіцієнти при показниках та фактично розробляти нову модель рейтингової оцінки. Також при аналізі прибутку зарубіжна методологія використовує як базу для розрахунків прибуток до оподаткування, амортизації та виплати дивідендів, що значно вищий за чистий прибуток, який використовують вітчизняні методології, а отже, результат розрахунків рентабельності та прибутковості за однаковим показником у чисельнику вийде арифметично меншим. Проте, якщо компанія мала фактичні чисті збитки в поточному періоді, то вони матимуть менший вплив на загальний рейтинг, а отже, така методика розрахунку дещо його спотворює [7].

Недоліки вітчизняних рейтингових методологій перш за все пов'язані з тим, що частіше за все рейтингову оцінку замовляють самі страхові компанії для того, щоб підняти власний імідж в очах потенційного клієнта. В такому випадку страховик має змогу диктувати свої умови для рейтингових агентств та спотворювати рейтингову оцінку [6].

Всі вітчизняні методології засновані на базі методології Держфінпослуг, а вона практично не враховує ризику, що виникають у процесі діяльності страхової компанії. Детальний аналіз ринку та зовнішнього середовища знову ж таки не враховує зовнішні фактори ризику, які не залежать ні від галузі діяльності, ні від дій конкурентів та кредиторів.

Хоча якісний аналіз компанії за вітчизняною методологією є дуже глибинним та багатостороннім, він все одно залишається суб'єктивним. Фактично вітчизняні рейтингові агентства аналізують усі аспекти діяльності страхових компаній, навіть ті, які є фактично не важливими при побудові рейтингу. До того ж, спостерігається повторюваність одних і тих самих показників на різних етапах оцінки, що збільшує їх питому вагу, а отже, й загальну рейтингову оцінку компанії.

Показники, які використовуються при кількісному аналізі за вітчизняною методологією, не відповідають міжнародним стандартам. Як уже зазначалось вище, самі показники розраховуються за іншою методикою, а, отже, й значення показника буде іншим. Кількісний аналіз страхових компаній заснований на методиках фінансового аналізу та фінансового менеджменту. При визначенні ризикової складової інвестиційної діяльності не визначається ризикова складова сформованого капіталу компанії, не враховується вплив зовнішніх факторів (інфляція, політична ситуація, стан та діяльність кредиторів, динаміка фондового та валютного ринків та ін.), якість управління капіталом оцінюється як якісний показник та не має відповідної ваги в процесі присвоєння рейтингу страховику [6].

Недостатньо висвітлена діяльність перестраховиків. Оцінюється залежність страховика від перестраховання, проте не розглядається залежність перестраховика від діяльності компанії-цедента та наявності відкритого доступу до важливої інформації (дані про збитки та ризики).

Для того, щоб рейтингова оцінка страхової компанії була об'єктивною, реалістичною та співставною з міжнародною, необхідно усунути недоліки існуючих вітчизняних методологій. Для вирішення цієї проблеми ми пропонуємо таке:

1) необхідно здійснювати поступовий перехід до міжнародних стандартів фінансової звітності, що зробить можливим порівняння діяльності вітчизняних та зарубіжних страховиків;

2) процес рейтингової оцінки діяльності страхової компанії має бути прозорим, а його результати – публічними. Це дозволить зробити процес рейтингової оцінки доступним та зрозумілим для потенційних клієнтів страхової компанії, а сам рейтинг буде мати більше довіри від населення;

3) необхідно запровадити контроль на рівні держави за якістю встановленої рейтингової оцінки страхової компанії. Даний крок дозволить уникнути зловживань з боку страховика та зменшити тиск на рейтингові агентства з боку замовників рейтингової оцінки;

4) врегулювання законодавчих вимог щодо сфери перестраховання та розробка на цій основі окремої системи рейтингування компаній, що займаються тільки перестраховою діяльністю;

5) необхідно розробити національну систему рейтингової оцінки страхової компанії, яка включатиме в себе кількісні та якісні показники стосовно компанії, оцінки ринку та загального середовища в регіоні (країні, світі), що дозволить створити законодавчу базу та уніфікувати методології рейтингової оцінки. Даний захід витікає також із необхідності законодавчого регулювання діяльності рейтингових агентств та процедури присвоєння рейтингу;

б) розроблена рейтингова система повинна базуватися тільки на публічній інформації, що зробить неможливим для страховика приховати інформацію або викривити результати оцінювання. Даний захід дозволить зробити процедуру присвоєння рейтингу більш прозорою та зрозумілою для споживачів страхових послуг.

Висновки. Після проведеного дослідження можна сказати, що методології рейтингової оцінки національних агентств не відповідають міжнародним стандартам та правилам. Проте міжнародні методології не дають адекватної оцінки для українського ринку. Вони можуть бути орієнтирами для розробки нової методології рейтингової оцінки страхових компаній на основі публічної інформації та відповідного законодавчого регулювання. Для оновлення нині діючої системи оцінювання необхідно здійснити поступовий перехід до міжнародних стандартів звітності та оцінювання якісних і кількісних показників діяльності страхових компаній.

Бібліографічні посилання і примітки

1. **Бейтс Ф.** Терминология рейтингов развивающихся рынков [Электронный ресурс] / Ф. Бейтс, П. Блэк, М. Пети // Рынок ценных бумаг. – 1999. – №5. – С. 89–92 – Режим доступу: <http://www.rcb.ru/>

2. **Бейтс Ф.** Что такое национальная шкала кредитного рейтинга? [Электронный ресурс] / Ф. Бейтс, П. Блэк, М. Пети // Рынок ценных бумаг. – 1999. – №5. – С. 93–96 – Режим доступу: <http://www.rcb.ru/>

3. **Андрианова Л. Н.** Кредитный рейтинг: теоретические аспекты / Л. Н. Андрианова // Банковские услуги. – 2000. – № 1. – С. 13–24.

4. **Андрианова Л. Н.** Как рейтинг помогает инвесторам / Л. Н. Андрианова // Вестник НАУФОР. – 1999. – №10. – С. 16–20.

5. **Александрова М. М.** Сутність рейтингової оцінки страховика / М. М. Александрова // Вісник Житомир. держ. технолог. ун-ту. Серія : Економічні науки. – 2004. – № 3 (29). – С. 356–362.
6. **Шірінян Л. В.** Незалежний рейтинг ринку страхування в Україні / Л. В. Шірінян // Фінанси України. – 2005. – № 11. – С. 118–125.
7. **Шірінян Л. В.** Рейтингова система і рейтинг-оцінка фінансової стійкості страхових компаній України / Л. В. Шірінян // Світ фінансів. – 2007. – № 2. – С. 152–163.
8. **Пиратовский Г. Л.** Опыт рейтингования страховых компаний и перспективы его применения в Украине / Г. Л. Пиратовский // Экономика и управление. – 2003. – № 5–6. – С. 50–54.
9. **Внукова Н. М.** Методичні особливості рейтингування страхових компаній / Н. М. Внукова // Вісник Київ. нац. ун-ту ім. Шевченка. – 2000. – Вип. 46. – С. 53–54.
10. **Ткаченко Н.** Удосконалення методики рейтингової оцінки стану фінансової стійкості страховиків / Н. Ткаченко // Вісник ТНЕУ. – 2010. – № 2. – С. 48–60.
11. **Козьменко О. В.** Рейтингування страхових компаній і розрахунок страхових тарифів на базі використання економіко-математичних методів : моногр. / О. В. Козьменко. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 95 с.
12. **Чуринова И.** Методика составления рейтинга / И. Чуринова // Страховое ревю. – 2000. – № 5. – С. 5–13.
13. **Чуринова И. А.** Экономико-статистическая методология составления рейтинга страховых компаний [Электронный ресурс] : дисс. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.12 / И. А. Чуринова. – М., 2005. – [Из фондов Российской Государственной Библиотеки]. – Режим доступа : <http://diss.rsl.ru/05/0343/050343010.pdf>
14. Сайт міжнародного рейтингового агентства Fitch Ratings [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fitchratings.ru/index.wbp>
15. Сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>
16. Агентство «Кредит-Рейтинг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.credit-rating.ua>. – Рейтинг надійності страхових компаній.

Надійшла до редколегії 28.12.2011

УДК 657.433

*А. А. Мещеряков, **В. О. Гордієнко

*Академія митної служби України, м. Дніпропетровськ

**Дніпропетровська державна фінансова академія

ВПЛИВ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Аналізується кредитна політика українських банків із позиції сприяння розвитку тих галузей промисловості, які найбільше впливають на зростання валового внутрішнього продукту. Наведено пропозиції щодо напрямів поліпшення банківської діяльності у зазначеній сфері.

Ключові слова: банківська система, кредитна політика, небанківські фінансові корпорації, сектори економіки, структура промисловості.

Анализируется кредитная политика украинских банков с позиции содействия развитию тех отраслей промышленности, которые больше всего влияют на рост валового внутреннего продукта. Приведены предложения касательно направлений улучшения банковской деятельности в отмеченной сфере.

Ключевые слова: банковская система, кредитная политика, небанковские финансовые корпорации, секторы экономики, структура промышленности.

© А. А. Мещеряков, В. О. Гордієнко, 2012